

Sygn. akt VIII U 1266/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Kościelniak
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2015 r. w Gliwicach

sprawy P. S. (1) (S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołań P. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 3 kwietnia 2014 r. **nr** (...)

z dnia 16 maja 2014 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od 1 marca 2014 r.

(-) SSO Janina Kościelniak

Sygn. akt. VIII U 1266/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu P. S. (1) prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W uzasadnieniu ZUS wskazał, że odwołujący nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a dodatkowo nie osiągnął jeszcze wieku 60 lat.

Następnie decyzją z dnia 16 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ponownie odmówił ubezpieczonemu P. S. (1) prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej, bowiem w jego ocenie odwołujący nie wykazał 20 lat pracy w warunkach szczególnych – wymienionej w wykazie B, poz. 8 i 9.

W uzasadnieniu ZUS podkreślił, że do takiej pracy nie zaliczył odwołującemu okresu jego zatrudnienia od 1 października 1972r. do 7 stycznia 1974r. i od 10 stycznia 1976r. do 31 grudnia 1995r., gdyż świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym potwierdzono te okresy, nie zostało wydane na podstawie dokumentacji źródłowej, a na podstawie protokołu z dnia 19 listopada 2013r.

W odwołaniach od powyższych decyzji ubezpieczony domagał się ich zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu podnosił, iż zgodnie ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją oraz z zeznaniami świadków, o przesłuchanie których wnosił, wykonywał pracę w warunkach szczególnych przy przeróbce mechanicznej węgla i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczony P. S. (1), urodzony (...) w dniu 13 marca 2014r. złożył wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalny, z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Odwołujący 55 lat ukończył 9 września 2009r. i nie jest członkiem OFE.

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat (akta emerytalne), z tym, że w ocenie ZUS nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie B, poz. 8 i 9, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Po przeanalizowaniu sprawy ZUS w dniu 3 kwietnia 2014r. wydał zaskarżoną decyzję odmowną w oparciu o art. 184 w związku z art. 39 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Organ rentowy nie uznał ubezpieczonemu za pracę w warunkach szczególnych wymienioną w dziale IV wykazu B, dział IV poz. 9 okresu zatrudnienia od 1 października 1972r. do 7 stycznia 1974r. i od 10 stycznia 1976r. do 31 grudnia 1995r. w (...) S.A. Oddział KWK (...) w P., ponieważ ubezpieczony w tym czasie był zatrudniony jako elektromonter na powierzchni.

W toku procesu Sąd ustalił, że ubezpieczony w spornych okresach od 1 października 1972r. do 7 stycznia 1974r. i od 10 stycznia 1976r. do 31 grudnia 1995r. pracował jako elektromonter – konserwator urządzeń elektrycznych w Zakładzie (...) w KWK (...), a następnie (...) S.A. – KWK (...). Odwołujący był zatrudniony na wydziale (...), tj. Mechaniczny-Elektryczny-Powierzchnia. Zakład (...) nie zatrudniał elektryków, elektromonterów i konserwatorów maszyn i urządzeń elektrycznych dlatego też byli oni delegowani z Wydziału Elektrycznego. Wydział Elektryczny na powierzchni zatrudniał około 60 pracowników, z czego 6 z nich na każdej zmianie, w tym ubezpieczony, było delegowanych do Zakładu (...) (2 pracowników na sortowni 2 na płuczce i 2 na kruszarni kamienia). Byli to zawsze ci sami pracownicy. Na danej zmianie elektrycy ci stawiali się do pracy w Zakładzie (...) i telefonicznie meldowali się swojemu sztygarowi z działu (...). Od niego odbierał czasami zlecenie wykonania konkretnej pracy, ale przeważnie elektrycy sami znali zakres swoich obowiązków i z przeglądu urządzeń mieli informację, jakie urządzenia elektryczne mieli naprawić. W momencie awarii pracownicy płuczki, lub sortowni zgłaszali elektrykom konieczność wykonania napraw. Odwołujący pracował na płuczce i na sortowni. Do obowiązków ubezpieczonego należała konserwacja oraz utrzymanie w ruchu urządzeń elektrycznych przeróbki mechanicznej węgla. Skarżący wykonywał pracę w takich samych warunkach jak osoby obsługujące urządzenia przeróbki mechanicznej węgla. Sytuacja taka wynikała z faktu, iż elektrycy na płuczce i sortowni nie mieli swojego warsztatu i awarie oraz naprawy usuwali miejscu gdzie dana maszyna była posadowiona. W szczególności w Zakładzie (...) większość maszyn posiadała napęd i sterowanie elektryczne. W większości każda maszyna miała dwa napędy, tj. zasadniczy i zapasowy. W momencie awarii silnika

zasadniczego, maszyna była przełączana na silnik zapasowy i maszyna w dalszym ciągu pracowała, a równocześnie w tym czasie odwołujący naprawiał i konserwował uszkodzony silnik w miejscu gdzie był zamontowany, gdyż go nie wymontowywano. Dodatkowo w razie gdy nie było aktualnie żadnej awarii do usunięcia, to wówczas odwołujący przeglądał pracujące maszyny pod względem prawidłowego funkcjonowania elementów elektrycznych. Ubezpieczony stale i przez pełne dniówki robocze wykonywał swoje obowiązki zawodowe wyłącznie na terenie płuczki, bądź sortowni. W tym czasie nie był kierowany do innych prac poza terenem Zakładu (...). Czynnikiem szkodliwym na tym stanowisku były ogromny hałas i znaczne zapylenie pochodzące od pracujących maszyn sortowni i płuczki.

W niniejszej sprawie Sąd dopuścił również dowód z opinii biegłego J. C. sporządzonej w sprawie J. K. przeciwko (...) Oddział w Z. o sygn. VIII U 413/13 tut. Sądu o prawo do emerytury wcześniejszej w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, na okoliczność charakteru pracy pracownika zatrudnionego na stanowiskach elektryka i elektromontera wykonującego pracę w Zakładzie (...) w KWK (...) (dawniej KWK (...)) w latach 1972 - 1995, a także na okoliczność czy stanowiska te są tożsame ze stanowiskiem konserwatora maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla, a nadto czy praca wykonywana na tych stanowiskach jest pracą bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla.

W oparciu o ustalenia poczynione w tej opinii przez biegłego Sąd orzekający w niniejszej sprawie ustalił, że w zakładach przeróbki mechanicznej węgla powszechnie występują czynniki szkodliwe i uciążliwe, takie jak: hałas, zapylenie, wibracje, wilgoć, wysokie temperatury w lecie – zwłaszcza na górnych kondygnacjach oraz często niskie temperatury w okresie zimowym. Z tego też względu wszystkie osoby zatrudnione w obiektach sortowni i płuczki przy obsłudze urządzeń, a także przy naprawach i konserwacji tych urządzeń, czyli elektromonterzy, mechanicy, ślusarze, spawacze, teletechnicy, a także osoby nadzorujące powyższe prace oraz wszelkie osoby przebywające w tych budynkach podczas trwania procesów przeróbki mechanicznej węgla, podlegają oddziaływaniu na ich organizmy, wymienionych powyżej szkodliwych oraz uciążliwych czynników.

Dalej, w oparciu o powyższą opinię, Sąd ustalił, że elektromonterzy oddelegowani na stałe do zakładu przeróbki mechanicznej węgla, faktycznie wykonywali pracę konserwatorów maszyn i urządzeń elektrycznych zakładu przeróbki mechanicznej węgla. Wykonując swoje obowiązki pracownicze podlegali takim samym czynnikom szkodliwym, jak pozostali pracownicy tego zakładu. Ponadto w ocenie biegłego oczywistym jest, że ich praca była pracą wykonywaną bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładzie górniczym.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: P. S. (2), A. P., A. K. i J. K. (zapis rozprawy z dnia 3 grudnia 2014r. minuty od 1.31 i nast.), wyjaśnień odwołującego (zapis rozprawy z dnia 14 stycznia 2015r. minuty od 4.52 i nast.), oraz opinii biegłego z zakresu BHP J. C. sporządzonej w sprawie VIII U 413/13, w której świadkowi J. K. przyznano prawo do emerytury, a także akt emerytalnych odwołującego i jego akt osobowych – dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Wymienione wyżej dowody Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Wyjaśnienia odwołującego oraz zeznania świadków są logiczne, wzajemnie się pokrywają i uzupełniają,

a dodatkowo korelują z zapisami w aktach osobowych, przedstawiając łącznie rzeczywisty przebieg pracy i zakres obowiązków odwołującego w spornym okresie. Nadto świadkowie byli współpracownikami ubezpieczonego. Dodatkowo w sprawie VIII U 413/13 świadkowi J. K. który pracował na takim samym stanowisku jak odwołujący Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał okres tego zatrudnienia jako pracy bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla i w efekcie przyznał prawo do wcześniejszej emerytury z tego tytułu.

W konsekwencji, Sąd uznał, że zgromadzone dowody są kompletne i pozwalają na czynienie na ich podstawie ustaleń co do stanu faktycznego, a następnie – na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, P. S. (1) zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Po myśli z § 8a rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie B dziale IV poz. 8 i 9, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny: 50 lat - kobieta i 55 lat mężczyzna - w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 20 lat przy pracach wymienionych w wykazie B dziale IV poz. 8 i 9.

Z kolei w myśl działu IV, punktu 9 wykazu określającego prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, a stanowiącego Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) do takich prac należą :

„Prace wykonywane bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładach górniczych lub praca górnicza w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin”.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy mając na uwadze ustalony stan faktyczny i obowiązujące przepisy należy uznać odwołanie ubezpieczonego P. S. (1) za uzasadnione, a tym samym przyznać mu prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonej w Wykazie B Działu IV pozycja 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), czy też nie i jakie są tego przyczyny.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień

emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wykaz B nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Według oceny Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w tej konkretnej sprawie wykazało w sposób jednoznaczny, że ubezpieczony P. S. (1) ukończył 55 rok życia, i na dzień 31 grudnia 1998r. udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych

i nieskładkowych, w tym ponad 20 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach określonej w Wykazie B Działu IV pozycja 9. Nie budzi wątpliwości Sądu, że praca ubezpieczonego od 1 października 1972r. do 7 stycznia 1974r. i od 10 stycznia 1976r. do 31 grudnia 1995r. w KWK (...), a następnie w (...) S.A. – KWK (...) była pracą bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla.

Jak wynika z postępowania dowodowego Zakład (...) nie zatrudniał elektryków, elektromonterów i konserwatorów maszyn i urządzeń elektrycznych, dlatego też byli tam delegowani na stałe pracownicy Oddziału Elektrycznego na Powierzchni. Ubezpieczony należał do delegowanych pracowników, co potwierdzają zeznania świadków.

Zdaniem Sądu nie ulega wątpliwości, że nie tylko pracownicy obsługujący maszyny i urządzenia płuczki i sortowni oraz innych obiektów zakładu przerobczego, wykonują pracę bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla. Taką pracę wykonują także konserwatorzy maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla, w tym elektromonterzy, utrzymujący te maszyny i urządzenia w ruchu pod względem elektrycznym.

Jak wynika bowiem z dopuszczonej w niniejszej sprawie opinii biegłego wykonanej w sprawie o tożsamym charakterze, proces przeróbki mechanicznej węgla odbywa się nie tylko przy udziale osób obsługujących urządzenia przerobcze, ale także przy udziale elektromonterów, mechaników, ślusarzy i spawaczy, czyli konserwatorów maszyn i urządzeń, utrzymujących te urządzenia w ruchu.

Biegły zaznaczył również, że elektromonterzy jako konserwatorzy maszyn i urządzeń elektrycznych zakładu przeróbki mechanicznej węgla, wykonują pracę w warunkach szczególnych, w narażeniu na takie same czynniki szkodliwe i uciążliwe, jak pracownicy obsługujący maszyny i urządzenia stosowane w procesie przeróbki mechanicznej węgla, czyli hałas, zapylenie, wibracje i wilgoć. W ocenie biegłego oczywistym jest, że elektromonterzy jako konserwatorzy maszyn i urządzeń elektrycznych zakładu przeróbki mechanicznej węgla, wykonują pracę bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładzie górniczym, w rozumieniu pkt.9 Działu IV Wykazu B.

Zdaniem Sądu za słusznością oceny biegłego w tym zakresie przemawia także okoliczność, że w Załączniku nr 1 do Zarządzeniu nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz.Urz. WUG z dnia 12 sierpnia 1983r.), zarówno w Wykazie A Dział I poz. 5 pkt 2, jak i w Wykazie B Dział IV poz. 9 pkt 2 wymieniono stanowisko „konserwatora maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla”.

W ocenie Sądu praca odwołującego w spornym okresie była pracą wymienioną

w wykazie B, dziale IV, pkt. 9 załącznika do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego (Dz.U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), określającego prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Bez znaczenia pozostaje fakt, że pracodawca odwołującego potwierdził okres wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, które nie zostało wydane na podstawie dokumentacji źródłowej. Fakt wykonywania takiej pracy został wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe, jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia - w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego. (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że ubezpieczony legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. 20 - letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonej w Wykazie B Działu IV pozycja 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że P. S. (1) w dacie złożenia wniosku o emeryturę spełnia łącznie wszystkie warunki niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), a tym samym jego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w punkcie pierwszym wyroku, o kosztach zastępstwa procesowego rozstrzygając po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w punkcie 2 orzeczenia.

SSO Janina Kościelniak